

УДК 658.5:504.03

ПРАКТИКИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПОЛЬСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Василик Сергій Костянтинович, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту та бізнесу, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, м. Харків, Україна

Тилец Агнешка, PhD, доцент, ад'юнкт кафедри фінансів та банківської справи Ченстоховського політехнічного університету, м. Ченстохова, Польща

Анотація — Проведено аналіз практик соціальної відповідальності польських підприємств у 2017 році. Детально розглянуто екологічні практики, проведено їх узагальнення за окремими напрямками.

Ключові слова — Корпоративна соціальна відповідальність (КСВ), стійкий розвиток, зелений офіс.

Екологічна компонента є однією з трьох основ корпоративної соціальної відповідальності (КСВ). Важливість питань забезпечення стійкого розвитку, який означає можливість задоволення потреб сучасного покоління без загрози для майбутніх поколінь задовольняти свої потреби, обумовлює впровадження технологій і заходів відповідального ставлення до довкілля.

В науковій літературі [1, 2] застосовується декілька класифікацій екологічних ініціатив. Доцільно узагальнити екологічні практики з урахуванням впроваджених компаніями ініціатив. Саме цей напрям в теперішній час стрімко розвивається в Польщі. Зокрема, за даними щорічного звіту «Відповідальний бізнес в Польщі» [4] у 2017 році було представлено 102 нові практики, що на 30 більше ніж в попередньому році. Загалом у звіті представлено 639 нових та 551 багаторічних практик за 7 напрямками: «Організаційний устрій»; «Права людини»; «Персонал»; «Довкілля»; «Чесні операційні практики»; «Відповідальність перед споживачами»; «Розвиток громад». Практики запроваджуються, в тому числі, і в 50 малих і середніх підприємствах, що підтверджує важливість впровадження КСВ в будь-якій компанії не залежно від розміру. Загалом

практики КСВ реалізують компанії та підприємства з чисельністю від 2 до понад 38 000 працюючих.

Ініціативи за напрямом «Довкілля» охоплюють практики з раціонального використання ресурсів, енергозбереження, поширення знань щодо дбайливого ставлення до довкілля, та згруповані за 12 напрямками, які представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Практики КСВ щодо довкілля на підприємствах Польщі у 2017 році

Напрямок	Практик	Розподіл практик за підприємствами відповідно до чисельності працюючих				
		МСП	від 500 до 1000	1000-5000	понад 5000	усього
Біорізноманіття	14	1	-	4	6	11
Сертифікація	6	1	3	1	1	6
Екологічна освіта	40	3	5	15	10	33
Зелений офіс	8	1	1	1	4	7
Екобудівництво	3	-	2	1	-	3
Енерго-ефективність	23	-	2	7	10	19
Екопродукція	10	-	-	1	6	7
Відновлювальні джерела енергії	3	-	-	2	1	3
Збереження довкілля	27	-	1	11	10	22
Повторне використання	8	2	-	2	4	8
Безвідходні технології	3	1	-	1	1	3
Сталий транспорт	26	2	3	7	7	19

Напрямок «Біорізноманіття» включає 14 практик із охорони життя тварин, птахів, у тому числі рідкісних і зникаючих видів. Наприклад, створення пасік на дахах офісів та магазинів – для захисту бджіл, які мешкають на теренах міст, впроваджують 5 з 11 підприємств.

За напрямом «Сертифікація» 6 компаній проводять сертифікацію ресурсів, енергії, виробництва і продукції. Зокрема, Coca-Cola HBC Polska – відповідно до вимог Європейського управління водними ресурсами; Scanska w Polsce – сертифікацію збудованих осель на звуко- та теплоізоляцію і якість використаних будівельних матеріалів).

«Екологічна освіта» включає найбільшу кількість практик від 33 фірм. Це суспільно-екологічні кампанії, програми навчання або екологічні поради щодо економного використання паперу в офісах, води, дбайливого ставлення до оточення, що проводяться для працівників, їх родин, споживачів, школярів.

«Зелений офіс» включає окремі елементи: відмова від пластикового посуду, використання переробленого паперу, впровадження електронного документообігу, моніторинг закупівлі та використання паперу, управління відходами та сортування вторинних ресурсів, а також відповідної сертифікації «Зеленого офісу» [3].

Практики за напрямом «Екобудівництво» включають використання ізоляційних панелей та сонячних, розв'язання, що дозволяють забезпечити найвищий рівень економії енергії та зниження викидів. Фірма Mostostal Warszawa впровадила електронну систему управління проектами, яка дозволяє на стадії проектування оцінювати потенційний вплив будівельних робіт на навколишнє середовище.

Напрямок «Енергоефективність» розкривають практики оптимального використання енергії, зменшення реальних або потенційних втрат, оцінка загроз для оточення в поєднанні з економічною ефективністю, впровадження енергозберігаючих технологій.

Практики «Екопродукція» включають як, власне, продукцію з натуральних складників (мережі супермаркетів), так і устаткування для забезпечення виробництва енергії для

домогосподарств та програми фінансування таких проектів (банківські установи та мережі будівельних супермаркетів).

«Збереження довкілля» – це програми зменшення викидів в атмосферу, конкурси з економії ресурсів, поширення використання громадського транспорту та велосипедів, акції з прибирання довкілля.

«Повторне використання» (англ. Recycling) – ініціативи зі збору речей для подальшого ужитку або переробки (в залежності від стану), відновлення технічних властивостей (наприклад, картриджів), заохочення до багаторазового використання тари.

За напрямом «Безвідходні технології» (англ. Zero Waste – «нуль відходів») ІКЕА Retail запровадила програму, за якою харчові продукти, що викидався працівниками, мали бути зареєстрованим за відповідною категорією. Завдяки цьому вдалося виявити найбільш поширені причини, що приводили до марнування продуктів і трендів у перевиробництві. За цим напрямом впроваджуються також освітні програми, знижки і ярмарки.

«Сталий (від англ. Sustainable або «зелений») транспорт» – практики, які дозволяють знизити рівень впливу на навколишнє середовище під час проїзду працівників до місця праці або робочих поїздок. Ця мета досягається завдяки застосуванню гібридних та електричних автомобілів в автопарку компаній, відповідного навчання працівників, інтернет платформ та програм для «спільних» поїздів, розвитку культури та інфраструктури використання велосипедів, іміджевих акцій «Велодень», «День без авто».

Завершуючи огляд екологічних практик слід зазначити, що вони становляться важливою складовою основного бізнесу. Впровадження найкращих практик охоплює декілька напрямів і навіть складових КСВ. Найбільшу ефективність ці заходи мають при комплексному застосуванні. Разом з тим впровадження практик є першим кроком у формуванні екологічного світогляду працівників, дбайливого ставлення до довкілля, що матиме соціальний ефект і відповідає концепції сталого розвитку.

Список використаної літератури

1. Грішнова О. А. Впровадження екологічної відповідальності в практику менеджменту вітчизняних підприємств / О. А. Грішнова, О. Г. Брінцева // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2013. – Вип. 10. – С. 12-18.
2. Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика: підручник / (за наук. ред. О. С. Редькіна). – К.: Фарбований лист, 2011. – 480 с.
3. Маслюківська О. Зелений офіс: з турботою про довкілля, з вигодою для бізнесу / О. Маслюківська, Ю. Щербініна, І. Сіваш. – К. : Представництво ООН в Україні, ТОВ «Інжиніринг», 2009. – 54 с.
4. Raport Odpowiedzialny biznes w Polsce 2017. Dobre praktyki. – Warszawa: Forum Odpowiedzialnego Biznesu, 2018. – 188 s.

Автори

Василик Сергій Костянтинович, доцент кафедри менеджменту та бізнесу, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (sergii.vasylyk@hneu.net).

Тилец Агнешка, ад'юнкт кафедри фінансів та банківської справи, Ченстоховський політехнічний університет, м. Ченстохова (agnieszka.tylec@wz.pcz.pl).

Тези доповіді надійшли 01 лютого 2019 року.

Опубліковано в авторській редакції.